

Nieuw Europees Maatregelenpakket voor de Landbouw aangekondigd

De recent in het leven geroepen Europese Raad voor Landbouw en Voedselvoorziening (*European Board on Agriculture and Food*, "**EBAF**") heeft op 4 februari 2025 zijn allereerste vergadering gehouden. De expertgroep besprak daar de toekomst van de landbouw en voedselvoorziening in de EU, met name het verzekeren van een redelijke levensstandaard voor boeren en winstgevendheid in de agrovoedingswaardeketen. Deze onderwerpen staan hoog op de agenda van de Europese Commissie ("**Commissie**"), zo blijkt ook uit een recent aangekondigd maatregelenpakket. Het pakket omvat een wijziging van de verordening inzake gemeenschappelijke marktordening ("**GMO-verordening**") die het mogelijk moet maken voor niet-erkende producentenorganisaties om namens hun leden prijsonderhandelingen te voeren. Een andere nieuwe verordening moet nationale autoriteiten bovendien meer mogelijkheden bieden om grensoverschrijdende oneerlijke handelspraktijken in de landbouwsector aan te pakken. En ten slotte heeft de Commissie de drempel voor financiële steun die overheden zonder voorafgaande toestemming aan landbouwbedrijven kunnen geven verhoogd.

De EBAF

De EBAF is een adviesorgaan dat bestaat uit de Eurocommissaris voor Landbouw en Voedsel en een selecte groep vertegenwoordigers van onder meer natuurbeschermingsorganisaties, brancheverenigingen en boerenorganisaties. De EBAF is ingesteld om de dialoog tussen deze stakeholders en de Commissie te bevorderen en adviseert de Commissie over manieren om de landbouw toekomstbestendig te maken. Een groot vraagstuk is daarbij de positie van landbouwers in de agrovoedingswaardeketen. De afgelopen jaren heeft de EU

al veel gedaan om deze te verbeteren, bijvoorbeeld door een richtlijn in te voeren die bepaalde oneerlijke handelspraktijken in de landbouwsector verbiedt ("**OHP-richtlijn**") (zie daarover onze [eerdere News Update](#)) en regels die de samenwerking tussen landbouwers en de rest van de keten vergemakkelijken. Toch stonden deze onderwerpen ook bij de eerste EBAF-vergadering weer hoog op de agenda.

Wijziging van de GMO-verordening

De GMO-verordening vormt de basis van het Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid. De verordening bepaalt welke mededingingsregels van toepassing zijn op de landbouwsector en omvat regelingen met betrekking tot onder andere marktbescherming, financiering uit Europese fondsen, kwaliteitsnormen en contractuele betrekkingen. Het voorstel bevat een aantal aanvullingen op deze sectorspecifieke mededingingsregels.

Contractuele betrekkingen

De huidige bepalingen van de GMO-verordening bieden lidstaten de mogelijkheid om het opstellen van een contract verplicht te stellen voor de verkoop van landbouwproducten aan bepaalde afnemers (zie onder meer [artikel 168](#)). Als een lidstaat hiervoor kiest, schrijft de GMO-verordening voor aan welke eisen het contract moet voldoen. In het contract moeten bijvoorbeeld details worden opgenomen met betrekking tot de leveringskwaliteit, -hoeveelheid en -termijn, de prijsbepaling en betalingstermijnen.

Deze voorschriften worden in het voorstel aangescherpt met een nieuwe verplichting om vóór de levering van vrijwel alle landbouwproducten een schriftelijk contract af te sluiten. Deze verplichting geldt voor transacties tussen verwerkers, distributeurs of detailhandelaren enerzijds, en landbouwers of (unies van) producentenorganisaties anderzijds. Er gelden uitzonderingen, bijvoorbeeld voor kopende micro-ondernemingen, verkoop die in coöperatieverband plaatsvindt en situaties waarin betaling en levering op hetzelfde moment geschieden. De lidstaten kunnen de verplichting bovendien in specifieke gevallen beperken, onder andere bij de levering van producten waarvan de waarde zeer gering is. Tot slot kunnen lidstaten besluiten de voorschriften uit te breiden, bijvoorbeeld door te bepalen dat de contractverplichting niet alleen geldt voor de verkoop door landbouwers of (unies van) producentenorganisaties maar ook voor de verkoop door andere producenten.

In het voorstel wordt verder bepaald dat aan contracten met een looptijd van meer dan zes maanden een herzieningsclausule wordt toegevoegd die landbouwers en producentenorganisaties kunnen inroepen. Ook moeten de lidstaten een bemiddelingsmechanisme instellen waarvan contractpartijen gebruik kunnen maken wanneer zij geen overeenstemming kunnen bereiken over een contract of de herziening ervan.

Meer mogelijkheden tot samenwerking

Een tweede manier waarop de Commissie de positie van landbouwers wil verstevigen is door het versterken van (unies van) producentenorganisaties. De huidige GMO-verordening voorziet in een expliciete uitzondering op het kartelverbod voor erkende producentenorganisaties die namens hun leden over contracten onderhandelen, de productie plannen of producten op de markt brengen. Het Commissievoorstel bepaalt dat dit, onder voorwaarden, ook mogelijk wordt voor niet-erkende producentenorganisaties en erkende unies van producentenorganisaties. Bovendien biedt de gewijzigde verordening lidstaten de mogelijkheid om producentenorganisaties te erkennen die bestaan uit landbouwers die zich richten op biologische productie. Met het voorstel worden ook de mogelijkheden om binnen de keten samen te werken uitgebreid. De huidige GMO-verordening bepaalt dat overeenkomsten in de agrarische sector waarin een duurzaamheidsnorm wordt nagestreefd die verder gaat dan de wettelijke normen zijn uitgezonderd van het kartelverbod. Daarbij kan worden gedacht aan een milieudoelstelling, maar bijvoorbeeld ook aan het verminderen van bestrijdingsmiddelengebruik of de verbetering van dierengezondheid of -welzijn (zie hiervoor de [Richt snoeren](#) van de

Commissie). Op grond van het voorstel wordt het begrip 'duurzaamheidsnorm' uitgebreid, waardoor het ook normen omvat die erop gericht zijn de arbeidsvoorwaarden te verbeteren of kleine landbouwbedrijven en jonge producenten te ondersteunen, mits deze verder gaan dan wettelijk is voorgeschreven. In de praktijk lijken producenten overigens nog maar weinig gebruik te maken van de bestaande duurzaamheidsuitzondering (zie daarover ook ons [artikel](#)). Daarnaast zijn er praktijkvoorbeelden van afspraken over de verbetering van arbeidsvoorwaarden die op grond van de algemene mededingingsregels toelaatbaar zijn beoordeeld (zie daarover ook onze oudere Engelstalige [News Update](#)).

Samenwerking tussen handhavingsautoriteiten van de OHP-richtlijn

De OHP-richtlijn beschermt landbouwproducenten tegen oneerlijke handelspraktijken van hun vaak grotere afnemers. In Nederland is de richtlijn geïmplementeerd in de Wet OHP Landbouw, waar we eerder uitgebreid over [schreven](#). Het toezicht op de naleving van de OHP-richtlijn ligt bij de nationale autoriteiten. Deze autoriteiten gaven tijdens gesprekken met de Commissie aan dat zij problemen ervaren met het verzamelen van informatie, vaststellen van inbreuken en opleggen van sancties wanneer afnemers in andere lidstaten gevestigd zijn. Om dit aan te pakken heeft de Commissie een nieuwe verordening voorgesteld. Deze is erop gericht de samenwerking tussen de verschillende handhavingsautoriteiten te verbeteren en geeft hun meer middelen om grensoverschrijdende oneerlijke handelspraktijken aan te pakken.

Strengere regels inzake communicatie tussen handhavingsautoriteiten

Het voorstel bepaalt dat een handhavingsautoriteit binnen één maand alle andere handhavingsautoriteiten informeert zodra zij bij besluit vaststelt dat een grensoverschrijdende oneerlijke handelspraktijk is opgetreden. Ook krijgen handhavingsautoriteiten de mogelijkheid een informatieverzoek in te dienen bij andere autoriteiten. De aangezochte autoriteit moet de gevraagde informatie binnen zestig dagen verstrekken, tenzij anders is overeengekomen. Weigering is slechts mogelijk met opgave van redenen.

Verzoek tot bijstand

Het voorstel bevat een procedure op grond waarvan handhavingsautoriteiten kunnen verzoeken om wederzijdse bijstand. De procedure vangt aan zodra de verzoekende autoriteit een verzoek indient bij de aangezochte autoriteit. Daarin moet alle informatie worden opgenomen die de aangezochte autoriteit nodig heeft om de gevraagde bijstand te verlenen. Ter vergemakkelijking van dergelijke verzoeken schrijft het voorstel het gebruik van standaardformulieren voor.

Handhavingsautoriteiten kunnen elkaar verzoeken om informatie te verschaffen die nodig is om vast te stellen of er in hun lidstaat een oneerlijke handelspraktijk met een grensoverschrijdende dimensie plaatsvindt. Een aangezochte handhavingsautoriteit kan een dergelijk verzoek uitsluitend weigeren als blijkt dat de gevraagde informatie niet nodig is, of als er in de verzoekende of aangezochte lidstaat een strafrechtelijk onderzoek of gerechtelijke procedure loopt tegen dezelfde afnemer.

Verzoek tot handhaving

Handhavingsautoriteiten kunnen elkaar ook verzoeken om in de OHP-richtlijn vastgelegde handhavingsmaatregelen te nemen. Een dergelijk verzoek kan zien op het instellen en uitvoeren van een onderzoek, verzenden van informatieverzoeken naar de partijen die onderwerp van onderzoek zijn, en verrichten van onaangekondigde bedrijfsbezoeken. Onder toezicht van de aangezochte autoriteit kunnen ambtenaren van de verzoekende autoriteit hierbij assisteren. Het nationale recht van de aangezochte autoriteit blijft van toepassing. De aangezochte autoriteit is verplicht de verzoekende autoriteit over de genomen en geplande stappen te informeren.

Een verzoekende autoriteit kan andere autoriteiten ook verzoeken om een sanctiebesluit ten uitvoer te leggen of voorlopige maatregelen op te leggen aan de pleger van een inbreuk. De autoriteit is hiertoe slechts bevoegd nadat zij zelf een serieuze poging heeft gedaan het sanctiebesluit uit te voeren maar de gesanctioneerde inbreukpleger in de lidstaat van de verzoekende autoriteit niet over voldoende activa beschikt. Een dergelijk verzoek mag enkel betrekking hebben op een definitief besluit. Ook zijn de verjaringstermijnen voor de tenuitvoerlegging van sancties en voorlopige maatregelen van de aangezochte autoriteit van toepassing op het verzoek. De aangezochte autoriteit kan enkel in de volgende gevallen weigeren om gevolg te geven aan een verzoek om handhavingsmaatregelen te treffen: met betrekking tot dezelfde oneerlijke handelspraktijk is al een strafrechtelijk onderzoek ingesteld of een gerechtelijke procedure ingeleid, een rechterlijke beslissing genomen of een gerechtelijke schikking getroffen in de lidstaat van de aangezochte handhavingsautoriteit; met betrekking tot dezelfde inbreuk binnen de Unie en tegen dezelfde handelaar zijn al de nodige handhavingsmaatregelen genomen of is reeds een administratief besluit vastgesteld in de lidstaat van de aangezochte autoriteit; met betrekking tot dezelfde oneerlijke handelspraktijk is ten aanzien van dezelfde afnemer al een strafrechtelijk onderzoek ingesteld of een gerechtelijke procedure ingeleid voor de gerechtelijke autoriteiten van de verzoeker; of de verzoekende handhavingsautoriteit heeft niet de nodige informatie verstrekt. Bij weigering van een verzoek moet de aangezochte autoriteit de verzoekende autoriteit informeren over de redenen voor de weigering.

Coördinatie aanpak van wijdverbreide oneerlijke handelspraktijken

Het voorstel beschrijft ook een onderzoeks- en handhavingsmechanisme voor oneerlijke handelspraktijken die zich in ten minste drie lidstaten voordoen ("**wijdverbreide oneerlijke handelspraktijken**"). Wanneer er een redelijk vermoeden bestaat van een wijdverbreide oneerlijke handelspraktijk, moeten de betrokken handhavingsautoriteiten een gecoördineerde actie inleiden, de Commissie inlichten en een handhavingsautoriteit als coördinator aanwijzen. Deze autoriteiten voeren onderzoeken uit en delen de resultaten met elkaar. De coördinator zorgt ervoor dat alle betrokken autoriteiten goed geïnformeerd blijven over de voortgang en coördineert de benodigde documenten en contacten met betrokken partijen.

Tijdens de gecoördineerde actie streven de autoriteiten ernaar om onderzoeken en handhavingsmaatregelen gelijktijdig en gecoördineerd uit te voeren. Ze leggen de resultaten vast in een gemeenschappelijk standpunt en maken dit, indien mogelijk, openbaar.

Handhavingsautoriteiten kunnen uitsluitend weigeren deel te nemen aan een gecoördineerde actie als er met betrekking tot dezelfde inbreuk en tegen dezelfde afnemer al een strafrechtelijk onderzoek is ingesteld of een gerechtelijke procedure is ingeleid, een rechterlijke beslissing is genomen of een schikking is getroffen, als er al onderzoeken zijn ingeleid of een administratief besluit is vastgesteld om dezelfde oneerlijke handelspraktijk te beëindigen of als de oneerlijke handelspraktijk zich niet in de betreffende lidstaat heeft voorgedaan. De autoriteiten moeten de Commissie en andere betrokken autoriteiten steeds informeren over de redenen voor een weigering.

De actie eindigt wanneer de oneerlijke handelspraktijk in alle betrokken lidstaten is beëindigd. De coördinator informeert de betrokken autoriteiten over de beëindiging. Bij het afgeven van waarschuwingen over mogelijke wijdverbreide oneerlijke handelspraktijken verstrekken de autoriteiten gedetailleerde informatie en kunnen ze andere lidstaten vragen om na te gaan of soortgelijke praktijken ook op hun grondgebied plaatsvinden. De coördinator speelt een cruciale rol in het coördineren van deze acties en het waarborgen van effectieve samenwerking tussen de autoriteiten.

Wijziging van de de-minimisverordening voor de landbouw

Bij [verordening 2024/3118](#) is het zogenoemde de-minimissteunbedrag dat ondernemingen in de landbouwsector mogen ontvangen zonder dat dit kwalificeert als staatssteun verhoogd van EUR 20.000 naar EUR 50.000. Dit maximumbedrag geldt voor alle ondernemingen binnen dezelfde groep en ziet op een aaneengesloten periode van drie jaar. De de-minimissteun kan niet alleen worden verstrekt in de vorm van subsidies, maar bijvoorbeeld ook in de vorm van leningen en garanties, mits het voordeel dat hiermee wordt verstrekt vooraf transparant wordt gemaakt.

Contact

Als u vragen heeft over het Europees Maatregelenpakket kunt u contact opnemen met Greetje van Heezik, Yvo de Vries, Felix Geerebaert of Gerrit Praasterink.

GREETJE VAN HEEZIK
ADVOCaat / COUNSEL

T +32 25 07 98 10
M +32 4 7586 8593
g.van.heezik@houthoff.com

YVO DE VRIES
ADVOCaat / PARTNER

T +31 20 605 60 27
M +31 6 1027 9901
y.de.vries@houthoff.com

FELIX GEEREBART
ADVOCaat / ASSOCIATE

T +32 25 07 98 01
M +32 4 9971 1938
f.geerebaert@houthoff.com

GERRIT PRAASTERINK
JUNIOR PARALEGAL

T +31 20 605 66 37
g.praasterink@houthoff.com

Deze publicatie is een uitgave van Houthoff en bedoeld als service. De informatie in deze publicatie is van algemene aard en mag niet worden opgevat als juridisch advies. Desgewenst kunnen wij over de behandelde onderwerpen aanvullende informatie of juridisch advies geven. Houthoff heeft het auteursrecht op deze uitgave. Alleen met voorafgaande toestemming, en met bronvermelding en vermelding van het auteursrecht van Houthoff, kunnen bepaalde overwegingen uit deze uitgave opnieuw worden gepubliceerd.

www.houthoff.com